

Sjunde roten, tomt 52

Kvarteret Lilla Berget

Tjugoåttonde roten 1637–57v	Nordöstra hörnet av Smedjegatans korsning med Köpmangatan
Sextonde roten 1657h–70	7.51 & 7.52: Smedjegatan 6, Köpmangatan 2

Gert Michelsson

1645–51

Peter Cantersson

Pieter Canter (Cantor)

1647–56, 1666–67

Peter Cantor uppehöll åren 1656–64 mot en lön av 30 d smt en tjänst som *kanal- och väginspektör* med uppgift att ha tillsyn särskilt över ”kanalen vid norra porten” och över gator och vägar, så att dessa inte förföll. Hans hustru Gretie Mikaelsson (begr. 9.3.1671, dotter till *Michael Geritsson* och syster till *Gert Michelsson* ovan) anklagade i december *Susanna Tolls* i kämnärsrätten för okvädingsord. Själv krävdes hon i juli 1658 av *Anders Björsson* på betalning för 9 tunnor öl.

Jonas Ekebon, *Cornelius Claesson* och *tullarrendatorn Anders Mörk* begärde i rådhusrätten den 7.2.1667 värdering av deras debitor *Petter Canters* gård. Denne utbad sig att få stanna i sin gård över påskhelgen. På *Anders Mörks* begäran utsågs den 20 maj som värderingsman på kreditörernas vägnar *Hans Horn*, *Olof Tollesson* och *Cornelius Byggmästare* och på *Canters* sida *Bryngel Radde*, *Sigfrid murmästare* och *Anders Andersson*.

Assmund styrman

1667

Skeppar *Assmund (Petersson) Möller*

1668–69 *Gustavi tomtöreslängder 1670–73*

Assmund Petersson Möller berättade inför rätten den 19.8.1667, att han hade köpt sin svärfar *Peter Canters* gård och visade villkoren. Han begärde att framför svärfaderns kreditorer få övertaga gården, när han löst gården ur panteförhållandet. Rätten framhöll för *Assmund* att det var nödvändigt att iakttaga laga processgång och låta uppbjuda gården och sedan söka fasta på gårdköpet. Den 30 i samma månad vände sig hustru *Margareta Michelsdotter* (dvs *Peter Canters* ovan nämnda hustru *Gretie*) mot *Jonas Ekebons* utskickade (styv-)son *Joen Olufsson* ang. 36 d 16 öre kmt, som *Margareta Michelsdotter* påstod att hennes måg *Assmund Petersson* hade överbetalat *Jonas Ekebon* med och som *Margareta* ansåg sig kunna få återbetalade med lagens tvång.

Hyrebåtsmannen Måns Eriksson klagade inför kämnärsrätten den 19.7.1667, att han hade antagits av skepparen Assmund Möller som kock för 3 rdr om månaden och 6 öre smt om dagen i kostpenningar. När han hade tjänstgjort sex dagar, avskedade ("afdanckade") skepparen honom utan orsak och betalade honom endast fyra dagars kostpengar. Fortfarande resterade två. Skepparen Assmund Möller svarade, att han hade måst göra sig av med Måns Eriksson som med en "beckpotta snart hade tändt an hela skeppet".

I ett brev från magistraten 1669 (Ba:1) omtalas, att Kungl. Collegium i ett brev av den 26 mars hade begärt förhör med skepparen Assmund Möller på grund av att kronans tullkontors sigill hade uppbrutits på det skepp han hade fört. Man skulle konfrontera honom med köpmannen Daniel, som hade låtit föra godset av skeppet och intill dess hålla skepparen i god förvaring. Göteborgs magistrat begärde senare nya förhållningsorder om vad man skulle göra med skepparen. Fängelset hade brunnit ned. Skepparen led stor nöd och med honom hans hustru och barn, vilka måste gå omkring och tigga till sitt uppehälle. Det kostade staden för mycket att hålla vakt och vård om honom. Det hela berodde på att tullsigillet hade avslagits i Kalvsund på denna sida Gullholmen av en handspik, som båtsmannen råkat tappa av en olyckshändelse.

Detta är måhända bakgrunden till att Assmund Möller ej kunde fullfölja köpet av svärfadern Peter Canters gård. Den 17.8.1671 lagbjöd Cornelius Classon första gången sin pant Peter Cantors avbrända tomt vid Smedjegatan. Den 6.11.1671 lagbjöds första gången Peter Canters tomt, som Erik Upman hade köpt för 150 rdr. Peter Cantor begärde den 14.3.1672 i rätten att på grund av sitt torftiga och av ålder svaga tillstånd förhjälpas till betalning av en del av de 150 rdr, som skepparen Erik Upman skulle ge för hans tomt men som Upman hade levererat till en och annan hos vilken Peter Cantors hustru 1658 under hans frånvaro och honom ovetande hade skuldsatt dem.

Petter Koopmans änka 1671

Skepparen Erik Upman

1673–81

M1678 1 tomt

Det gjordes under 1600-talet stort nummer vid domstolarna av skvaller och baktal, ofta av pikantaste slag. Sålunda tillfrågades Erik Upmans första hustru Gertrud Svendsdotter vid rätten den 16.2.1671 om hon "i sin stugu hört Campanium spagera", att *fänrik Gustaf Gyllengranat* utropat sig haft tillstånd att ligga med hustru Maria Larsdotter, när honom behagade. Hon varken mindes eller visste om sådant. Hustru Maria Larsdotter skulle ha hört det av Anders Eriksson. Vid kämnärsrätten den 10.7.1678 klagade skeppskapten Erik Upman över att hans hustru genom sladder skulle vara angripen till sin ära och redlighet av *Cornelius Johanssons* döttrar och måg.

Erik Upman omtalas i oktober 1672 som skeppare på Svanan. Han var då gift med Robert Guttreys änka Johanna Davidsdotter (Maull) från Kungälv. Hennes gård på Kyrkogatan (3.60) sålde Erik Upman 1679 till *skomakaren Philip Andersson*. Den 26.10.1674 citeras Erik Upmans obligation på holländska daterad 28 april samma år. Den 11.8.1684 begärde Johanna Maull (då änka efter Erik Upman) attest om den son hon hade med sin sal man Robert Guttrey.

Den 11.5.1682 pantsatte Erik Upman sin hörntomt på Smedjegatan med löst och fast till sin svåger *Cornelius Johansson*, vars son *Johannes* arv Erik Upman hade låntagit. Samma år den 26 april uppbjöd i Kungälv *borgaren Anders Davidsson Maull* första gången sin gård som han inlöst

från sin svåger Erik Upman. (Se Kungälv's bou 1681: 377–390): Erik Upman var svåger till *Robert Clerck* (gift *Ingrid Davidsdotter Maull*).

Den 12.5.1682 sålde Erik Upman till *herr Per Larsson* två åkerjordar i Kungälv (Kungälv RR 23.2.1689). Samma månad klagade *Johan Brandt* över att Erik Upmans hustru hade bedrivit olovlig handel med hans egen avlidna hustru.

Vid Kungälv's rådhusrätt behandlades den 26.7.1683 änkan hustru Johanna sal kapten Erik Upmans efterleverskas brev från Göteborg, daterat den 19 juli. Hon begärde, att hennes bror Andreas Maull skulle ta hand om det arv, som tillhörde hennes yngsta broder *Jacob Davidsson Maull* och som hon hade innestående. Den 7.7.1685 överlät Johanna Maull sin egendom till kreditörerna. Erik Upmans omyndiga barn nämns i en förteckning över vilka sjöfarare i Göteborg som 1687 hade överlåtit sina fordringar på Kungl. Maj:t på kommissarie Schuman (Göteborgs RR 29.4.1687).

Handskmakaren från Kungälv Anders Maull androg vid Göteborgs RR den 20 och 29.8.1689, hur han som morbroder till sal Erik Upmans och hans avlidna hustru Johanna Maulls tvenne barn mottagit deras lösöre och kontant betalt deras gäld och skuld med 67 d 16 öre men icke hade kommit till rätta med *rådman Sven Areel*, som disponerade över boet. Sven Areel höll icke Anders Maull för en ärlig man förrän han bevisade, hur barnen kommit till korta. Anders Maull hade kvitterat 35 d smt, som hans bror Jacob hade att fordra i Upmans hus, vilka Jacob i brev från Ormestad den 27 juli förärat sina systerbarn. Sven Areel visade kvittens av Anders Maull av den 5.7.1687 men denne sade sig ej ha fått dem.

Gården blir bagargård i familjen Printz ägo:

Den 3.3.1687 behandlades det köpekontrakt som *rådman Henrik Arvidsson* hade gjort med bagaren Jonas Printz om sal. kapten Erik Upmans kreditörers gård. Kreditörerna (bl.a. *Volrath Tham* och *Fredrik Crantz*) gavs 14 dagars betänketid att besvara frågan om någon ville ge mer än de 600 d smt, som Jonas Printz erbjudit sig att ge för huset. *Rådman Jacob Herwegh* förklarade den 17 mars, att han för sina pupillers räkning hade besett huset och berättade, att han icke fann rådligt, att bjuda mer än som Jonas Printz redan hade ackorderat om, eftersom huset var "helt boofälligt och taken fördärvade". Ett par dagar senare – den 19 mars – omtalas i rådhusrätten, att skeppskapten Erik Upmans änka hade avlidit "i dessa dagar" och att man saknade medel att begrava henne. Det bestämdes att trettio d smt av de pengar, som bakaren mäster Sven (Jonsson) Printz (9.21 s) skulle betala för gården, som han hade köpt till sin son (i första äktenskapet), skulle användas för ändamålet.

Dessa pengar skulle erhållas genom att 15 daler skulle dragas av på brodern Anders Maulls krav i systemens sterbhus och 15 daler på *hustru Cecilia von Lengerkens* arvingars krav. Rådhusrätten förmodade, att såväl brodern som hustru Cecilias arvingar "låta sig sådant av en Christelig kärlek wäll behaga".

Den 18.4.1687 lät bakaren mäster Jonas Printz lagbjuda sitt hus och sin gård på Smedjegatan, som han köpt av sal. skeppskapten Erik Upmans kreditörer för 400 riksdaler courant. Jonas Printz gifte sig 1) den 27.1.1682 med Anna Margareta Arens (begr. 19.6.1690). Son i detta äktenskap var enligt börsbrev den 8.9.1704 *Wilhelm Jonsson Printz*, född 20.3.1688, död före 5.3.1738. Efter Jonas Printz död (begr. 29.12.1697) tog farfadern Sven Jonsson Printz Wilhelm till sig. Wilhelm Printz ville lära till bagare men fick 26.9.1715 burskap som handlare (se också "Bångegården", 6.45).

I samband med bouppteckningen efter Sven Jonsson Printz (Gbg bou 1704: 187) sades det att grannarna till Jonas Svensson Printz *Erik Olofsson Rubbo* och *Ingrid Ambjörnsdotter* samt Hans Ärevördighet *Hans Wilhelmsson* var närvarande vid Jonas dödsbädd. Jonas Printz hade tjänat fadern i 3 år som gesäll.

Inför delningen mellan arvingarna Jonas Printz änka Amborg Persdotter, hennes styvson (Wilhelm) och egna barn (*Petter* och *Sven Jonssöner*) värderades gården två gånger, den första gången 28.2.1701 av *Niclas Woldenberg, Berent Andersson och Petter Mellenberg* till 550 d smt, den andra gången till 460 d smt av *Olof Jonsson Flyback, Johan Martin Zimmerman och Jon Nilsson*. Gården sades vara förfallen och kräva stor reparation både till själva byggningen och taket (EIIa:16).

Därefter skedde avvitrning efter Jonas Printz den 15.5.1701 (Gbg bou 1701:69) av de tre barnen med 50 d smt var inför Amborg Persdotters omgifte med bagaren Anders Jacobsson, vars förmögenhet 1715 taxerades sålunda: tomt 150, hus 280 lösöre 300 d smt Amborg Persdotter var ånyo änka nästa år 1716 fram till sin död (begr. 4.1.1736) Hos henne bodde 1717 pigan Britta Andersdotter, som var ”suhrbent” och 1725 pigan Kierstin Svensdotter. Amborg Persdotter kallas 1734 fattig och näringslös.

Bou gjordes den 6.3.1738 efter bagaremästare Anders Jacobsson och hans änka Amborg Persdotter. Enligt Berg (I:3, 102) innehåller bouppteckningen efter Amborg upplysningar om släkten Printz. I bouppteckningen säges gården ligga på Smedjegatan i hörnet av Köpmangatan (enligt Berg II:5–6, 241 ägde makarna hus och gård på Smedjegatan värd 300 d smt). Dottern *Catarina Jacobsdotter* (bör vara *Jacobsson*) var Gift med 1) *Hall 2) Liedmark*

Redan 1637 står Jonas Svensson Printz och Amborg Persdotters son,
bagaremästare Petter Printz,

död 10.4.1761, i tomtöreslängden som ägare till gården. Hade *gesällen Sven Ahlberg* 1740 och *Olof Bratt* 1753 Petter Printz hade 1739 likviderat med sin (halv)syster *komminister Laurentio Liedmarks hustru madame Catarina Hall* efter deras k. moder. Blev skyldig henne 402 d smt i mödernet. Pantade 23.6.1739 den ograverade gården.

Petter Printz hade fått burskap i Göteborg 23.8.1718 som bagarmästare. Ett tidigt äktenskap omtalas så sent som 1768, då *vaktmästare Boustedt* såsom förmyndare den 26.9.1767 (EIIb:126, 4.3.1768) begärde att avlidne bakaremästare Petter Printz äldsta dotter *Anna Printz* av första gifftet med hustru Christina Dahl skulle intagas på stadens fattighus till döddagar. Avvitrning hade skett 17.5.1763. Flickan var ganska enfaldig. Saldot på 305 d smt borde enligt *Benjamin Bagge* och *Niclas Matsen* först överlämnas.

Petter Printz andra hustru Anna Maria Andersson var brorsdotter till *saltmätaren Olof Svensson*. Hans tredje hustru Ingeborg Lind var född 1724 och avled 23.11.1769. Hon var dotter till *skräddaremästare Erik Lind*, död omkr. 1739 och *Annika Heijer*, död 1748 (Berg I:3, 103). Petter Printz och Ingeborg Lind hade barnen *Johannes* (född 1747) som 1775 var bagaregesäll i Stockholm och *Anna Christina Printz*, född 1750 (gift med *bagaremästare Magnus Dahlgren*, död 18.1.1795).

I en supplik till magistraten (Gbg IIB:90, 6.6.1757) förklarade Petter Printz, att han någon tid tidigare hade blivit ägare av en *murmästare Johan Samuel Rancke* före detta tillhörig liten tomt näst intill hans egen hus och gård på Smedjegatan. På denna lilla ödetomt ville han bygga en proviso-

risk vedbod eller ett skjul av bräder, som han ville göra mera eldsäkert genom att täcka det med tegel.

Bagaränkan Ingeborg Printz förklarade i en supplik 1764 (Gbg mag. IIb:108, 7.4.1764) att hon ett flertal gånger hade bett *supercargören Anders Gadd* att borttaga den bod, som han uppsatt på hennes på Smedjegatan belägna tomt. Enligt Gadd hade framlidne bagaren Petter Printz den 17.4.1757 till honom upplåtit den delen av dess ödetomt, som redan var utstakad och varå han redan då stod i begrepp att bygga två bodar, stall och vagnsrum med vind över, allt under ett tak, emot 60 d smt årlig hyra. 1) Det lejda var en ödetomt som allt ifrån 1746 års brand hade legat öde och enligt byggningsordningen borde bebyggas; 2) ödetomten uthyrdes till Gadd till den ändan att därå skulle byggas; 3) tomtägaren hade inte utfäst sig någon annan rätt till tomten än hyran.

Ingeborg Lind gifte om sig med

bagaren Jacob Bruhn,

som hade fått burskap som bagare 5/7 1765 och avled 26.7.1786 (bou 4.10.1786). Vid Ingeborg Linds död ägde makarna (bou 17.2.1769) 3 580 d smt därav hus och gård på hörnet av Köpman- och Smedjegatorna samt en därintill belägen tomt (vars åbyggnader ägdes av superkargören Gadds arvingar) värt 4 763 d smt. Bl.a. upptogs i bou 5 tallrikar av "Stockholms porcelain" 1 daler. Bruhn övertog enligt överenskommelse 21.6.1769 den fasta egendomen till åsatt värde mot att lämna styvbarnen ytterligare 525 d smt. till deras fäderne arv (1 000 daler tillsammans).

Efter Ingeborgs Linds död gifte Jacob Bruhn om sig med Anna Maria Andersson, död 20.1.1775 (bou 20/10 1775) (Berg II:1-2, 424).

För ett lån på 1000 rdr specie pantsatte Jacob Bruhn den 25.11.1778 sin gård i hörnet av Köpman- och Smedjegatorna, mellan herr Marschalls gård i norr och vaktmästare Boustedt i öster.

Jacob Bruhns tredje hustru var Cornelia Elisabeth Borgström, som efterlevde och ägde gården 1786-87. Mannen efterlämnade hus och gård i hörnet av Köpman- och Smedjegatorna mellan direktör Beijers stallgård i väster och sjötullvaktmästare P. Boustedt i öster.

1790-1807 ägdes gården av bagaren Anders Bohman.

Senare uppbud av 7.52-53

hökare Birger Melander den 17.6.1833

bagare Bengt Sjöholm den 24.4.1843

maskinist Joh. Olsson den 2.12.1850

Senare uppbud av 7.52

handl Aron Andersson den 16.11.1863